

УДК 332.1:620.9:351.82

**ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
У СИСТЕМІ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
ENERGY SECURITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES
IN THE SYSTEM OF ADAPTIVE MANAGEMENT**

Кльок Євгеній Олегович,

аспірант спеціальності D3(076) «Менеджмент», факультет бізнесу та права,
Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк, Україна

E-mail: klok_y@ukr.net

ORCID: 0009-0005-8164-8523

Енергетична безпека територіальних громад є базовою умовою життєздатності та стійкості держави; проте повномасштабна війна зруйнувала тисячі енергооб'єктів, що призвело до втрати близько 50% потужностей енергосистеми і багатогодинних відключень електроенергії [1; 2]. За цих умов особливої актуальності набуває впровадження адаптивного управління енергетичним розвитком, що забезпечує гнучке реагування на загрози та оперативне ухвалення рішень на місцях, адже саме місцева витривалість стала фундаментом національної стійкості під час війни [1].

Російська агресія завдала енергозабезпеченню громад удару: обстріли об'єктів генерації та мереж спричинили руйнування і енергетичну кризу. До воєнних ризиків додалися гібридні загрози – кібер- та інформаційні атаки, що послаблюють енергосистему громади [3]. Ускладнюють ситуацію також структурні проблеми, серед яких застарілі мережі та обладнання, низький рівень резервних потужностей – усе це робить громади менш стійкими до потрясінь.

Одним із інноваційних напрямів посилення енергобезпеки громад є розвиток розподіленої генерації на основі відновлюваної енергії. Енергетична децентралізація на базі ВДЕ розглядається як стратегічний шлях відновлення та зміцнення енергонезалежності: 40 українських громад спільно з експертами закликали владу спростити умови для розвитку локальної генерації. Практика підтверджує ефективність таких рішень – на об'єктах критичної інфраструктури із сонячними станціями вдалося зберегти водо-

чи електропостачання навіть під час загальмережевих відключень [4].

Для посилення енергетичної безпеки територіальних громад слід упроваджувати принципи адаптивного управління, оскільки саме цей підхід, заснований на безперервному моніторингу, ефективному зворотному зв'язку та оперативному реагуванні підсистем, забезпечує гнучкість, стійкість і результативність енергетичного розвитку громад. Ефективність адаптивного управління енергетичною безпекою територіальних громад значною мірою зумовлюється їхньою спроможністю до саморозвитку та інституційної гнучкості, що формується під впливом фінансової децентралізації. Як зазначає І. Цимбалюк, інклюзивна модель розвитку створює взаємозв'язок між економічною самодостатністю регіонів і їхньою соціальною стійкістю, формуючи основу для впровадження енергетичних інновацій [7; 8]. При цьому фінансова самостійність виступає базовою передумовою енергетичної безпеки громад, адже стійкі місцеві бюджети забезпечують можливість реалізації енергоефективних проєктів і розвитку відновлюваної енергетики [6].

Для зміцнення енергобезпеки важливо поєднати зусилля держави, громад і бізнесу. У 2025 році держава виділила 396 млн грн субвенцій на встановлення сонячних панелей, теплових насосів та акумуляторів у закладах соцсфери – щоб гарантувати їх роботу навіть під час блекаутів [5]. Окрім державних програм, слід активно залучати приватний бізнес. Державно-приватне партнерство надає інвестиції та дозволяє розподілити ризики.

Дотримуючись гнучкого підходу до енергорозвитку необхідно створити систему моніторингу ризиків – постійно відстежувати стан мереж, прогнозувати загрози та розробляти сценарні плани реагування. Паралельно варто регулярно оновлювати план сталого енергетичного розвитку, що охоплює модернізацію інфраструктури, підвищення енергоефективності й впровадження ВДЕ, з визначенням пріоритетів за результатами енергоаудитів.

Отже, громади України є передовою ланкою енергетичної стійкості. Їхня безпека потребує адаптивного управління: зміцнення інфраструктури, розвитку

зеленої енергетики та впровадження цифрових інновацій. Підхід, підкріплений державною підтримкою і партнерством з бізнесом, створить децентралізовану енергосистему, що стане основою енергетичної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Перепелюкова О. Забезпечення економічної безпеки територіального розвитку в умовах ризиків і загроз. *Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті*: матеріали 29-го Міжнар. молодіж. форуму (16–19 квітня 2025 р). Харків : ХНУРЕ, 2025. Т. 8. С. 75–79.

2. Гамалій І. З жовтня по березень росіяни 271 раз влучили в об'єкти енергетичної інфраструктури України. *LB.ua*. 08 липня 2023. URL: https://lb.ua/economics/2023/07/08/564289_z_zhovtnya_berezen_rosiyani_271_raz.html

3. Щуров І. Механізм управління як інструмент коригування поведінкової моделі енергетичної безпеки національної економіки в умовах конструктивної дестабілізації. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2022. Вип. 14(28). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-14\(28\)-06](https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-06)

4. 40 громад закликали Уряд сприяти швидшому розвитку відновлюваної енергетики. *Енергетичний перехід*. 21 жовтня 2024. URL: <https://surl.li/kmsvdx>

5. Українські громади отримають близько 400 млн грн на розвиток відновлюваної енергетики для соціальної інфраструктури. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 30 жовтня 2025. URL: <https://surl.li/sgorsg>

6. Цимбалюк І., Павліха Н., Корнелюк О. Місцеві бюджети як основа фінансової самостійності та конкурентоспроможності територій. *Економіка та суспільство*, 2023. (55). DOI: 10.32782/2524-0072/2023-55-107

7. Цимбалюк І. Саморозвиток регіону на засадах інклюзивності в умовах фінансової децентралізації. *Збірник наукових праць ДонДУУ*. 2019. № 4. С. 69–80.

8. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Науковий базис формування теорії

інклюзивного розвитку регіону. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. № 3 (23). С. 136-142.

УДК: 351.88

**АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ДО
ВИКЛИКІВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ
ADAPTATION OF THE LOCAL SECURITY SYSTEM IN UKRAINE TO
THE CHALLENGES OF A FULL-SCALE INVASION**

Курепін Вячеслав Миколайович,
канд.екон. наук, доцент, доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,

Миколаїв, Україна;

Kurepin Viacheslav

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of
Vocational Training Methodology

Mykolaiv National Agrarian University,

Mykolaiv, Ukraine

kypins@ukr.net

ORCID ID:0000-0003-4383-6177

Військовий стан в Україні суттєво трансформував ситуацію в територіальних громадах, продемонструвавши обмеженість традиційних моделей гарантування безпеки в умовах активних бойових дій, масштабного внутрішнього переміщення населення та деструкції критично важливої інфраструктури. Такі умови висвітлили наявність системних дисфункцій, які потребують комплексного реагування та переосмислення усталених підходів до безпеки.

До повномасштабної збройної агресії безпекові ініціативи переважно зосереджувалися на забезпеченні громадського порядку, запобіганні правопорушенням та реалізації базових заходів цивільної захисту. Однак нові воєнні реалії актуалізували необхідність розширення змісту поняття «безпека» та розроблення принципово нових механізмів її підтримання. Відбулася глибока структурна модернізація безпекових політик, а також розширення кола суб'єктів, залучених до їх формування та реалізації [2, с. 277].